

“Güz mü Geldi Rengin Soluk”

[Edirne II. Bayezid Darüşşifası Üzerine]

Edirne’ye her gittiğimde tarihten esip gelen yeni bir eserle karşılaşırım. Tarihi eser açısından en zengin şehirlerimizden biri olan Edirne, asırların yorgunluğunu, kadim güzelliğini, dingin tavrını, asûde ferahlığını üzerinde taşır ve orayı soluklayanlara bunu bir nebze tattırır. Vaktiyle liman şehri olarak bilinen bu güzide mekan, içinden akıp giden nehirlerin yalı boylarında üç-dört yüz kadar konaklara ev sahipliği yapmış. Bir zamanlar, kültür ve sanat merkezi olması itibarıyla İstanbul’un bile, ona gıpta ettiği vâkidir. Kendine mahsus gıdaları, giyim kuşamı, spor etkinlikleri, Koca Sinan’ın elinin değdiği güzelim eserleri ile nadide bir duruşu söz konusudur.

Devlet-i Aliyye’ye doksan yıl payitahtlık yapmış olması, sonraki zamanlarda padişahların kışlık olarak ziyaret ettikleri Edirne, nice devlet büyüklerinin, zenginlerin, alimlerin, erenlerin, resmine yeni bir fırça çalarak güzellik kattığı yer olmuştur. Bununla birlikte devletin zayıf düştüğü, milletin sefaletle sürüklendiği zamanlarda acılara ve kahırlara katlanmış, hüznün bulutlarını bir kaftan gibi giyinmiştir. *Suyu Arayan Adam*’ın ilk sayfaları yakın tarihte Edirne’nin acılarından oluşmuş bir tabloyu andırır. Zaman içinde revnakı, güzelim eserleri, evleri, cıvıl cıvıl sokakları, çiçekli yolları ve bahçeleri kaybolmuş, bir türküde yer alan ‘güz mü geldi, rengin soluk’ mısralarını anımsatır muhitler ortaya çıkmıştır.

Dârul-hadis Camii etrafı bir zamanlar Edirne’nin en nadide yerlerinden biri imiş. Devlet-i Aliyye’nin en üst seviyedeki medreselerinden biri burada imiş. Bir külliye olarak faaliyet icra eden medrese, imaret, hazire, türbeler, çeşmeler ve cami ile birlikte burası bir hayat menbaı imiş. Şimdilerde sadece, yakın tarihte restore edilmiş bir cami ve küçük bir haziresi var. Fatih Sultan Mehmet’in buraların havasını soluyarak yetiştğini ve at sırtında burçlara tırmanmak istediğini tahayyül edebiliriz. Nice büyük âlim burada ilim öğretmiş,

eserler kaleme almış. Şimdilerde kimilerinin kabrinin taşları bile yok. Selimiye Camii'nden Er Meydanı'na giderken yol boyu eski kabristanları, yıkık dökük harabeye dönmüş evleri, mahalle çeşmelerini görmek mümkün.

Edirne'yi güzelleştiren tarihi eserlerden biri, II. Bayezid Darüşşifası'dır. Nazım Hikmet'in Ağa Camii için kaleme aldığı "Havsalam almıyordu seni böyle görünce" diye başlayan şiirinde betimlediği manzara, aslında yakın tarihte Darüşşifa'nın kaderine terk edilmiş haliyle örtüşür.¹ Günümüzde restore edilmiş bu güzel yapı, artık tarihe meraklıların ziyaretleriyle eski günlerini yadediyor. Trakya Üniversitesi'ne bağlı Sağlık Müzesi olarak hizmet veriyor. Bir zamanlar buranın nice âlim, hekim, devlet ve din adamları, tedavi amaçlı gelen insanlarla dolup taşıdığını düşünebiliriz. Gelişmiş bir tıp fakültesi (medresetü'l-etibbâ) konumundaki darüşşifa çeşitli hastalıkların araştırıldığı, ilaç terkiplerinin yapıldığı, hoca ve öğrencileriyle teori ve pratiğin bir arada bulunduğu hastane imiş. Özellikle ruh ve sinir hastalarının (akıl hastası [?]) musiki ile terapi gördüğü farklı özelliklere sahip bir hastane. Bunun bir benzeri Amasya Sabuncuoğlu Şerefeddin (Tıp ve Cerrahi Müzesi) Külliyesi'nde görülür. Evliya Çelebi, Seyahatnâmesi'nde, burada mevsimlere göre çiçeklerin güzelim renkleri ve kokularıyla da terapi uygulandığını yazar. Darüşşifa'da bir fırın, depo, imarethane, mumhane, orta yerde oldukça güzel bir mimari ile inşa ve tezyin edilmiş bir ulu cami, misafirhane ve medrese yer alır.

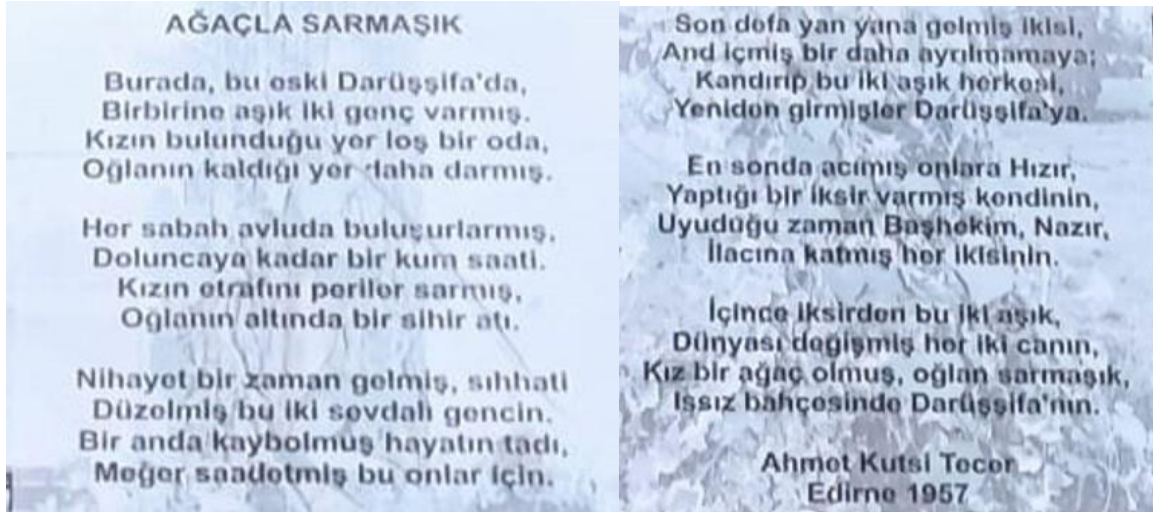

Konu insan ve hastalıklar olunca nice araştırmalar, efsaneler, deyişler, edebi metinler ve hatıralar kendiliğinden sökün eder. Ahmet Kudsi Tecer'in 1957'de kaleme aldığı *Ağaçla Sarmaşık* şiiri, Darüşşifa'da ruh-sinir hastalarının tedavisinde sözünü ettiğimiz muhtelif unsurları içinde barındırır. Bu şiir, bize, Yahya Kemal'in *Mehlika Sultan* şiirini de anımsatır.² Hayatın yükü altında çeşitli gerilimlerle kendini gösteren ve özellikle platonik veya karşılıklı sevdaya tutulup da kavuşamayanların başına gelen psiko-somatik rahatsızlığın kişiyi hastaneye düşürdüğü durumlarda kendini gösterebilen bu tür haller, belki insanlık tarihi

¹ <https://www.trakyaagezi.com/edirne-sultan-ii-bayezid-darussifasi/> [Erişim: 29.01.2024].

² <http://siir.me/mehlika-sultan> [Erişim: 28.01.2024].

kadar eskiye uzanır. Demek ki, atalarımız, o dönemlerde psikolojik rahatsızlıkları bir hastalık olarak kabul etmiş ve tedavisi için nice yöntemler geliştirmiştir.³

Darüşşifa günün farklı saatlerinde güneşin ve bulutların hareketlerine göre oldukça farklı görünüşler kazanır. Suyu bol bir arazi üzerine kurulu olması, nehirlerin taşma dönemlerinde bu yapının sel sularından korunmasını da beraberinde getirmiştir ki, mimari de buna göre yapılmıştır. Darüşşifanın az ilerisinde eski Edirne sarayı, Fatih Köprüsü ve eskiden Danıştay binası vazifesi görmüş Adalet Kulesi yer alır ki, onlar da restore ediliyor. Günümüzde yalnızlığa terkedilmiş gibi görünse de vaktiyle burası şehrin merkezi konumunda imiş. Selimiye, Muradiye, Er Meydanı (Kırkpınar) gibi yapılarla Edirne'de bütünlüğü sağlıyor. Bize muhteşem geçmişimizi hatırlatan buna benzer nice tarihi eser var Anadolu coğrafyamızda.

³ Diğer darüşşifalar için bkz. Enver Şengül, *Müzikle Tedavinin Merkezi – Edirne II. Bayezid Darüşşifası-*, Edirne Valiliği Kültür Yay., Edirne 2014, sf. 49-57.